

STAP VOOR STAP VOORUIT IN GERENOVEERDE STAL

Cor en Janneke Bergsma namen twee jaar geleden een verouderd melkveebedrijf in het Friese Donkerbroek over. Met een duidelijke visie voerden ze vele verbeterlagen door.

Bouke Poelsma

Stilstand is achteruitgang. Het is een cliché, maar daarom niet minder waar. Dat ondervinden Cor en Janneke Bergsma aan den lijve wanneer ze in april 2019 een verouderd melkveebedrijf overnemen om een nieuwe start te maken. 'De boerderij was al een halfjaar niet meer in gebruik. Dat deed zich voelen', vertelt Janneke. 'Het was een Spartaanse stal, met een slecht klimaat en verborgen gebreken', verduidelijkt Cor, die er vanwege onderlinge spanningen binnen de familie voor koos om op eigen benen te staan.

Het zijn tropenjaren voor de Bergsma's. Boeren op een verouderd bedrijf gaat gepaard met tegenslagen, zo merken ze. In korte tijd moeten de ondernemers flink investeren om verbeterlagen door te voeren. Daar komt hun drukke gezinsleven nog eens bij. 'We zijn enthousiast en ambitieus, maar we moeten scherp aan de wind zeilen. We gaan niet voor de hoogste melkproductie, maar wel voor een goede rentabiliteit. We werken aan de basiszaken: stal, melken, ruwvoer en een betere veestapel', vertelt Cor.

Moeizame start

Na een moeizame start - met koeien van meerdere bedrijven en een achterblijvende melkproductie - besluiten de ondernemers in december 2019 hun melkrobots te vervangen. Een grondige renovatie van de ligboxenstal is de volgende noodzakelijke stap. Een goed stalklimaat is essentieel voor een gezonde veestapel, zo redeneren de melkveehouders. In totaal dient 2.300 vierkante meter asbestdak te worden vervangen, waarbij de ligboxenstal van een geïsoleerd dak wordt voorzien. Middendorp Montage wordt in juli 2020 ingeschakeld voor de omvangrijke klus. 'We wilden één uitvoerende partij, waarmee we alle werkzaamheden konden afstemmen', vertelt Cor. De kritische melkveehouder is blij met het eindresultaat. 'Het waren hectische dagen, met veel regenval. We hadden eigenlijk geen slechter weer kunnen treffen. Desondanks werden de afspraken nageleefd. Dat verdient een compliment.' De nieuwe gevelplaten, windveren en deuren en ramen zorgen voor een moderne en nette uitstraling.

De melkveehouders hebben al snel profijt van de renovatie. Het geïsoleerde dak ligt er nog maar net op als er in augustus 2020 een hittegolf aanbreekt. De Bergsma's zijn daar goed op voorbereid. Er is gekozen voor een beperkt aantal licht-doorlatende dakplaten (circa 30 m²). Die zijn bovendien in de noordzijde van het dak geplaatst, om warmte te weren. 'Hittestress moet je voorkomen, zeker bij droogstaande koeien. Na de warme zomer en de koude winter hebben we nu al twee keer geld verdiend met ons geïsoleerde dak', aldus Cor.

Lage voerkosten

De voerstrategie van de Bergsma's is gericht op lage uitval en lage vervanging. 'Dit heeft als extra voordeel dat daarmee de voerkosten laag zijn en laag blijven.' De melkveehouders willen zoveel mogelijk melk halen uit eigen ruwvoer. Krachtvoer wordt beperkt gevoerd. Het rantsoen bevat weinig zetmeel en bestaat uit weidegras, graskuil, snijmais, aardappelen, raap en een pensverteerbaar vet. Bij de robots wordt maximaal 6 kilo brok verstrekt. De maximale krachtvoergift, inclusief krachtvoerachtigen, mag niet boven 8 kilo uitkomen, luidt de stelregel van Cor Bergsma. 'Krachtvoer is schrijnend duur', vindt de Fries, die stuurt op een maximale en totale voerkostenpost van 9,5 cent per kilo melk. 'Dat is inclusief de aankoop van melkpoeder, het krachtvoer voor het jongvee en de

droge koeien en 7 hectare snijmais.' Bergsma voert zogenoemde shredlage mais. De stengel wordt daarbij gehakseld op 2,5 centimeter. De korrel wordt niet gekneusd maar verpulverd. 'Daardoor is het product beter verteerbaar', zo zegt de melkveehouder, die veel aandacht besteedt aan het inkuilen en conserveren van de grove structuurmais. De melkveehouder maait altijd vroeg, dit jaar al op 27 april. Voor de eventuele zomerdroogte in juli wil hij drie sneden gras onder zeil hebben. Hij streeft naar massa en kwaliteit. 'Met 2.500 kilo drogestof per hectare was de opbrengst hoger dan verwacht.' Bergsma laat het gras niet hakselen. 'Met het jonge kwalitatief goede gras is er meer deeltjeslengte nodig voor de koe om goed te verwaarden in de pens. We werken daarom bewust met een opraapsnijwagen.' Hij doet het landwerk grotendeels zelf. Bergsma kiest bewust voor een korte veldperiode en laat het schudden van gras achterwege. Inkuilen besteedt hij uit. 'We zijn ruim gemechaniseerd en profiteren van grote percelen, maar arbeid is bij ons een beperkende factor.' De Bergsma's behartigen 43 hectare land en hebben momenteel honderd melk- en kalkkoeien en 53 stuks jongvee. Het rollendjaargemiddelde ligt op 9.000 kilo, met 4,50% vet en 3,60% eiwit.

Luxe voor drogen

Janneke Bergsma – die een achtergrond heeft als kalveropfokspecialist in Oost-Duitsland – ontfermt zich over het jongvee. De droge koeien worden met 16% ruw eiwit in het rantsoen bijna net zo luxe gevoerd als de melkkoeien. 'Dat levert gemakkelijke geboorten en grote vitale kalfjes op,

die meteen willen drinken. Dankzij gerichte voermaatregelen hebben we geen last van melkziekte bij de oude koeien en zucht bij de vaarzen', vertelt Janneke. De kalveren krijgen vanaf de start tweemaal daags 4 liter melk, 1,2 kilo melkpoeder per dag. 'We willen

'KALVEREN MOETEN HARD GROEIEN ZONDER DAT ZE VERVETTEN'

de kalveren zo hard mogelijk laten groeien, zonder dat ze vervetten.' Het streven is om de dieren na een jaar te insemineren en af te laten kalven op 21 maanden leeftijd. 'Hiervan komen de eerste vaarzen nu goed ontwikkeld en veelbelovend aan de melk.' De melkveehouders zetten bewust

proefstieren in. 'De opfok en de ruwvoer kwaliteit zijn in mijn ogen voor 80% bepalend voor het succes. Je moet zorgen dat je die facetten goed voor elkaar hebt', zegt Cor. Janneke vult aan: 'Tijdens de eerste twee weken beoordelen we de potentie van de kalveren en selecteren we streng.' De luxe voerstrategie loont, zo zien de melkveehouders. 'Droge koeien worden niet geënt met Rotavec. We gebruiken geen middelen zoals Halocur. Toch is de uitval bij de kalveren nihil', zegt Janneke. Cor: 'De totale veekosten (veearts, KI, MPR) liggen onder de 2 cent per kilo melk. Afgelopen jaar hadden we maar één koe met melkziekte. Nieuwmelkte koeien krijgen ook de tijd om rustig op te starten.'

Planning en structuur

De melkveehouders hebben van meet af aan planning en structuur aangebracht in hun bedrijfsvoering. Ze hebben de juiste adviseurs om hen heen verzameld, passend bij hun werkwijze en strategie. De erfbetreders zijn enkel nog op afspraak welkom, om een zoete inval te voorkomen. Op dit moment ligt een derde deel van de melkkoeien op het bedrijf in diepstrooiselboxen. De ondernemers willen op termijn alle ligboxen als zodanig inrichten. Ook bestaat de nadrukkelijke wens om alle roosters gelijkvloers te maken en onhandige opstapjes weg te halen. Dat moet de klauwgezondheid verbeteren. 'We hebben al heel wat stappen gezet en vooruitgang geboekt. Meer resultaten komen eraan. Met onze aanpak verbetert de kwaliteit van onze veestapel ieder jaar. De huisvesting was slecht en is nu op een acceptabel niveau. We blijven eraan werken. Als je goed bent voor je dieren dan betalen ze dat terug.'

De gerenoveerde ligboxstal met een volledig geïsoleerd dak. 'Een hete zomer en koude winter maakt dat we binnen een jaar al twee keer hebben verdiend aan het nieuwe dak.'

Cor (38) en Janneke (33) Bergsma poseren samen met hun kinderen Neeltje (3), Anne Hans (2) en Leendert (1). Hun vierde kind is op komst.